

3. Палій С.В. Соціальні мережі як засіб комунікації електронного навчання. *Управління розвитком складних систем* (13). С. 152–156.
4. Соціальні мережі як інструмент взаємовпливу влади та громадянського суспільства: [монографія] / [О. Онищенко, В. Горювий, В. Попик та ін.]; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. К., 2014. 260 с.
5. Соціальні мережі: кіберзалежність чи комунікація майбутнього? (дата звернення 15.05.2023 р.). URL <https://sites.google.com/site/socialnimeregi/pozitivnij-ta-negativnij-vpliv-socialnih-merez>
6. Столбов Д. Особливості Інтернет-діяльності сучасного підлітка. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*. 2014. № 1 (12). С. 327–331.
7. Якименко Ю. Соціальні мережі та соціальні рухи. Наукові праці національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. 2012. Вип. 33. (дата звернення 15.05.2023 р.). URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/npnbuimviv_2012_33_48.pdf.

Анна ОГАР, Ганна ЦИМБІР
(Дрогобич, Україна)

ВИКОРИСТАННЯ КОМІКСІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Сучасна система освіти має на меті сформувати в учнів компетентності, необхідні для успішної самореалізації в суспільстві. Це викристалізує необхідність пошуку ефективних технологій, методів та прийомів для становлення в учнів ключових умінь і навичок. На такому тлі особливої вагомості набуває візуалізація навчального матеріалу, що інтенсифікує освітній процес, стимулює розвиток мислення, уяви, творчих здібностей та підвищує інтересу до навчання. Одним із варіантів візуалізації навчального матеріалу є комікси. Використання коміксів сприяє розвитку читацької компетентності. О. Вашуленко так визначає читацьку компетентність учня: сукупність освітніх елементів, яка виявляється у володінні системою літературних знань, умінь і навичок, переживань, емоційно-ціннісних орієнтацій, переконань особистості та здатності їх використовувати з метою пізнання довкілля, задоволення власних потреб (пізнавальних, естетичних, самоосвітніх тощо). Читацька компетентність інтегрує в собі такі компоненти: когнітивний (знання); комунікативний (слухання, читання, говоріння); ціннісний (розуміння соціальних, морально-етичних цінностей, оцінні судження і ставлення учня до прочитаного); діяльнісний (уміння, навички, способи діяльності); особистісно-творчий (розвиток літературно-творчих здібностей, естетичної чутливості, творчої уяви; здатність до творчої діяльності; рівень читацької культури [1]. Розвитку всіх цих складників читацької компетентності сприяє робота з коміксами.

Комікси поєднують вербальний і візуальний матеріал, що є перевагою жанру. Комікси можна ефективно використовувати як дидактичний матеріал. Унаочнення необхідне, адже сьогодні багато учнів з образним мисленням, а комікс – це знерухомлені кадри. Серед переваг коміксів і те, що діти, які розуміють їхній зміст, праг-

нуть осягнути матеріал, а не лише запам'ятати, вчать осмислювати інформацію та самостійно здобувати знання. А ще комікси емоційно марковані, тому такий матеріал краще запам'ятовується, поліпшує мотивацію та бажання отримувати знання. На цьому наголошує О. Ісаєва, яка в сучасних умовах (відсутній інтерес в учнів до читання, школярі здебільшого візуали за типом сприйняття інформації) використання креолізованих текстів називає одним із засобів активізації читацької діяльності сучасних учнів [2].

Переваги коміксів відзначає й Т. Чикалова, яка зазначає, що сторінка коміксу складається з п'яти-шести кадрів, тому школярі можуть контролювати процес надходження інформації, що сприяє економії психічних зусиль дитини щодо її сприйняття. Водночас покадрове оформлення інформації сприяє розумінню причинно-наслідкових зв'язків [7].

В останні роки з'явилося багато коміксів. У 2013 році вийшла «Мальована історія незалежності України». Брати Капранови створили цікавих героїв задля привернення уваги якомога більшої аудиторії. Комікси «Кіборги. Штурм» і «Кіборги. Незламні. Місія: ДАП» (2017 рік) розповідають про оборону донецького аеропорту українськими військовими, яких за незламність та стійкість назвали кіборгами. У 2017 році також з'явився комікс «Воля», серед героїв якого – видатні українські постаті – Павло Скоропадський, Володимир Вернадський, Михайло Грушевський, Ігор Сікорський [3]. У 2022 році вийшла праця Мацуца Дзюко «Привид Києва». Автора надихнув героїзм українських пілотів 40-ї бригади тактичної авіації, які боронили небо над Києвом в лютому 2022 року. Подвиг українських асів породив легенду про Привид Києва, який за перші 30 годин вторгнення здобув шість перемог. Привид Києва – це український Супермен.

Упровадження коміксів в освітній процес вимагає критеріїв їх відбору, зокрема врахування виховних можливостей вербальних і зображувальних одиниць тексту, інформативності, актуальності, адаптованості, доступності, наповненості дидактично значущими мовними одиницями, урахування психологічних особливостей реципієнтів, стилістичної й жанрової довершеності, пошукового та дослідницького потенціалу, спроможність тексту спонукати реципієнтів до словесної творчості [6].

Лінгводидакти рекомендують використовувати комікси для перевірки рівня знань змісту прочитаного твору. Це дозволить уникнути простого переказу або бесіди. Також комікси варто застосовувати і в процесі характеристики образів-персонажів (порівняти опис зовнішності героя в тексті художнього твору й образ, створений ілюстратором коміксів. Учням можна запропонувати створити комікс-біографію героя. Це завдання передбачає ґрунтовне опрацювання тексту художнього твору з метою активізації інформації про персонажа, його взаємини з іншими героями, його життєву позицію. Школярі можуть створювати комікси як індивідуально, так і колективно. У груповій роботі вони можуть розподіляти обов'язки з виконання коміксу «за здібностями» кожного учасника групи, допомогти один одному. Малювання коміксів дасть можливість розвивати художньо-творчі та аналітичні здібності дитини, уміння бачити ціле раніше частин, сутність явища чи предмета, відточує техніку роботи з різними матеріалами, зображувальні навички тощо [7].

С. Ушневич обґрунтовує необхідність вивчення коміксів у межах уроків позакласного читання, оскільки такі уроки позначені широким спектром дії на формування інформаційної культури школярів. Тож комікси про події новітньої історії України, на думку дослідниці, сприятимуть виробленню адекватного ставлення до нашого сьогодення [6].

Як підсумок скажемо, що комікси збагачують словниковий запас учнів і вчать їх застосовувати пунктуацію при прямій мові; сприяють розвитку зв'язного мовлення учнів; допомагають розпізнавати нелінійні сюжети; стимулюють розвиток уяви; сприяють творчому розвитку; заохочують учнів до ознайомлення з різними мистецькими жанрами та формами, стимулюють інтерес до літератури загалом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вашуленко О. Зміст і структура читацької компетентності молодшого школяра. *Компетентнісні засади змісту освіти в 11-річній школі: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції*, 28-29 березня 2013 року. С. 202–206.
2. Ісаєва О. Креолізований текст на уроках світової літератури як фактор активізації читацької діяльності. URL: media.ippo.kubg.edu.ua/wp.../isaeva_kreolizovanyj_tekst.doc. (дата звернення: 02.10.2023).
3. Історія українських коміксів. URL: <https://uncomics.com/ukranian-comics>. (дата звернення: 10 жовтня 2023 року).
4. Колесник О. С. Поетика графічного роману: синтез мистецтв та транспозиції. *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури: зб. наук. пр.* 2013. Вип. XXXI. С. 301–307.
5. Лілік О. Особливості використання коміксів на уроках української літератури. *Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент*. 2021. С. 185–197.
6. Ушневич С. Використання медіатехнологій у підвищенні літературної освіти молодших школярів. URL: <file:///C:/Users/Admin/Downloads/8586-Текст%20роботи-16148-1-10-20210210.pdf> (дата звернення: 13 жовтня 2023 року).
7. Чикалова Т. Г. Дидактичні можливості використання коміксів на уроках у початковій школі. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Вип. 20. Т. 3. С. 52–55.

Марія ПАСТЕРНАК
(Дрогобич, Україна)

ПРЕДМЕТИ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТНОЇ ГАЛУЗІ ЯК ДЖЕРЕЛО РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Багатство духовної культури людини завжди визначається тими цінностями, які вона засвоює й осмислює. Одним із найважливіших складників цієї культури є вміння бачити в собі та в довкіллі прекрасне, класифікувати й аналізувати естетичні явища дійсності, відділяти їх від потворних, насолоджуватися спогляданням творів мистецтва та читанням художніх текстів, творити за законами краси – могутнього джерела «моральної чистоти, духовного багатства, фізичної досконалості» [4, 369]. Ці вміння – результат естетичного виховання – складової частини виховного процесу, без якої немає цілісної особистості.